

Kuntalaistutkimus 2020

Myös osana Kuntaliiton uutta tutkimusohjelmaa

Marianne Pekola-Sjöblom 21.1.2020

Kuntalaistutkimus 2020:

- **Kohde:** 18 vuotta täyttäneet kuntalaiset (ilman yläikärajaa)
- **Kokonaisotos:** Noin 32 000 kuntalaista noin 40 tutkimuskunnassa
- **Kuntakohtaiset otosmäärät:** 300 – 2 000.
- **Toteutustapa:** Postikysely, mahdollisuus vastata myös sähköisenä
- **Kyselyn sisältö (mm.):**
 - Kunnalliset palvelut: palvelujen käyttö, arviot palvelujen hoidosta (palvelutyytyväisyys), arviot palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta.
 - Kunnallinen päätöksenteko (ml luottamus)
 - Osallistuminen ja vaikuttaminen : osallistumistapojen käyttö, arviot osallistumistapojen vaikuttavuudesta.
 - Samaistuminen erilaisiin alueellisiin kokonaisuuksiin
- Aiemmat vastaavat kyselyt tehty Kuntaliiton toimesta ja osana aiempia tutkimusohjelmia vuosina 1996, 2000, 2004, 2008, 2011, 2015 ja 2017. Vuosien 2015 ja 2017 kyselylomakkeet ym tulospöytäkirjoja: www.kuntaliitto.fi/kuntalaistutkimus
- **Vastuutaho:** Kuntaliitto, Kuntakehitys, demokratia ja johtaminen, tutkimuspäällikkö Marianne Pekola-Sjöblom

Lyhyt kuvaus

- Kuntalaistutkimus 2020 on kuntalaisille kohdistettu kyselytutkimus, jonka avulla kartoitetaan kuntalaisten asenteita ja osallistumista kunnissa. Se on jatkoa Kuntaliitossa aina vuodesta 1996 asti toteutettuja kuntalaiskyselyjä. Aiemmat kyselyt on toteutettu projektirahoituksella osana KuntaSuomi 2004-, Paras-ARTTU- ja ARTTU2-tutkimusohjelmia, viimeisin keväällä 2017. Niin aiempien kuin myös keväällä 2020 toteutettavan kyselytutkimuksen tarkoituksena on *kartoittaa kuntalaisten mielipiteitä erityisesti kuntapalveluista, osallistumisesta ja vaikuttamisesta, kunnan päätöksenteosta ja samaistumisesta kuntaan ja muihin alueellisiin kokonaisuuksiin.*
- Kysely toteutetaan uuteen tutkimusohjelmaan osallistuvissa kunnissa (40-50 kuntaa) ja niin suurina kuntakohtaisina otoksina, että kunnat saavat kuntakohtaisia tuloksia hyödynnettäväksi omassa toiminnassaan. Kokonaisotos on viimeisimmissä kyselyissä ollut yli 30 000 ja vastauksia yli 10 000.
- Kysely toteutetaan postikyselynä ja kyselyn tekninen toteutus kilpailutetaan HILMAssa ja teetetään ulkopuolisella toimijalla. Kuntaliitto vastaa aineiston analyyseista. Kyselytutkimukselle laaditaan tarkempi toteutus- ja viestintäsuunnitelma.
- *ARTTU2-ohjelmassa tehdyistä kuntalaiskyselyistä ja tuloksista lisätietoa verkkosivulla osoitteessa www.kuntaliitto.fi/kuntalaistutkimus sekä esim. ohjelman loppuraportissa "Kuntaudistukset leveämpiä hartioita etsimässä". http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3587*

Tausta ja tarve

- Kuntademokratia ja kuntapalvelut ovat olleet jatkuvien haasteiden kohteena toimintaympäristöön liittyvien muutosten kuin myös kuntiin kohdistuneiden uudistuspyrkimysten sekä kunnissa toteutettujen uudistusten takia. Haasteiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen vaatii tuekseen tutkittua tietoa myös kuntalaisista ja heidän mielipiteistään.
- Kuntalaiskyselytutkimuksen avulla on saatu ja saadaan laajasti uutta tietoa *kuntalaisista kunnan asukkaana ja kuntayhteisön jäsenenä, äänestäjänä, veronmaksajana, palvelujen käyttäjänä ja asiakkaana.*
- Kyselyllä saadaan tietoa muun muassa siitä, *missä määrin kuntalaiset käyttävät erilaisia kunnallisia palveluja ja mitä mieltä he ovat niiden hoidosta, saatavuudesta ja saavutettavuudesta, missä määrin kuntalaiset tukevat edustuksellisen demokratian järjestelmää ja miten tärkeänä he pitävät äänestämistä vaaleissa, mitä suoria osallistumis- ja vaikuttamistapoja kuntalaiset käyttävät, miten aktiivisesti ja mitä mieltä he ovat niiden vaikuttavuudesta.* Lisäksi saadaan tietoa siitä miten aiemmissä tutkimuksissa havaitut merkitsevät yhteydet kuntalaisten palvelutyytyväisyyden, osallistumisen, luottamuksen sekä kuntasamaistumisen välillä ovat kehittyneet ajallisesti.
- Tutkimusohjelmat ja niihin sisältyneet kuntalaistutkimukset ovat olleet sekä kunnille että Kuntaliitolle tärkeitä systemaattisen ja vertailukelpoisen tutkimustiedon lähteitä.

Hyötytavoitteita kunnille:

- Vahvistaa tietoperustaa ja tuottaa ajallisia vertailuja kuntalaismielipiteistä, erityisesti kuntapalveluista, osallistumisesta ja vaikuttamisesta vaaleissa ja vaalien välillä, samaistumisesta kuntaan, kunnanosiin ja myös esim. maakuntaan.
- Tuottaa tietoa kuntalaismielipiteistä erityyppisten kuntien (ml liitoskunnat) ja eri kuntalaisryhmien näkökulmista
- Tuottaa tietoa vuositason toiminnan suunnitteluun, tavoitteiden ja indikaattoreiden asettamiseen sekä yleisemmin päätöksenteon tueksi
- Tuottaa vertailutietoa muista kunnista vertaiskehittämiseen
- Tuottaa tietoa kuntapalvelujen kehittämistyön pohjaksi
- Tarjoaa myös hyviä / lupaavia / kiinnostavia käytäntöjä sekä imagohyötyjä.

Yleisempiä hyötytavoitteita

- Tuottaa pitkäjänteistä ja systemaattista vertailutietoa kuntalaismielipiteistä Kuntaliitolle ja kansalliseen päätöksentekoon
- Tekee näkyväksi kuntakentän moninaisuutta ja erilaisuutta myös kuntalaismielipiteiden näkökulmasta
- Lisää ymmärrystä eri kuntalaisryhmien mielipiteistä erilaisissa kunnissa
- Tarjoaa tutkittua tietoa kuntalain demokratiasäännösten toimivuuden ja vaikuttavuuden arviointiin
- Tarjoaa faktoja ja erilaisia näkökulmia erilaisista kunnista ja erilaisista kuntalaisryhmistä kuntavaalien 2021 tiimoilla käytävään keskusteluun
- Tuottaa kuntapohjaista tietoa pohjoismaiseen yhteistyöhön ja vertailuihin

Mahdollisesti myös taustoittavaa tietoa demokratiapoliittisen asiakirjan laadintaan sekä Kuthanekin arviointijaoston Peruspalvelujen tila-raportointiin.

Kuntalaiskysely 2020:

Toteutusprosessi (alustava aikataulu)

- **Tammi-helmikuu:** Tutkimuskuntajoukosta sopiminen (ensi sijaisesti ARTTU2-tutkimuskunnat). Sopimukset kuntien kanssa.
- **Helmikuu:**
 - Kyselylomakkeen valmistelu yhteistyössä tutkimuskuntien kanssa. (Lomakkeessa toistetaan pitkälti aiempien kyselyjen patteristoja, mutta tiivistämisen ja uudistamisen varaakin on).
 - Kyselyn teknisen toteutuksen kilpailutusprosessi Hilman kautta. Kilpailutusaika 2-4 vkoa.
 - Kuntalaisotosten tilaus Väestörekisterikeskukselta + arvottavista palkinnoista sopiminen ja varaaminen.
- **Maaliskuu:** Kilpailutus päättyy ja päätetään teknisen toteutuksen toteuttajasta. Kyselyjen postitusprosessi käynnistyyne maaliskuun lopussa.
- **Maalis-huhti-toukokuu:** Tiedonkeruuvaihe, 1-2 muistutuskirjettä.
- **Kesäkuu:** Kyselyaineisto valmistuu. Mahdollisesti ekoja alustavia tuloksia.
- **Elo-syyskuu:** Kuntakohtaisia perustuloksia tarjoava excel-sovellus kunnille.